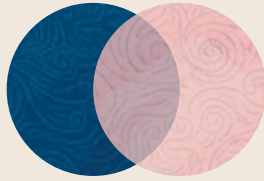

ÅRUMMET IGÄVLE

En promenad längs med Gavleåns
historiska och kulturella miljö

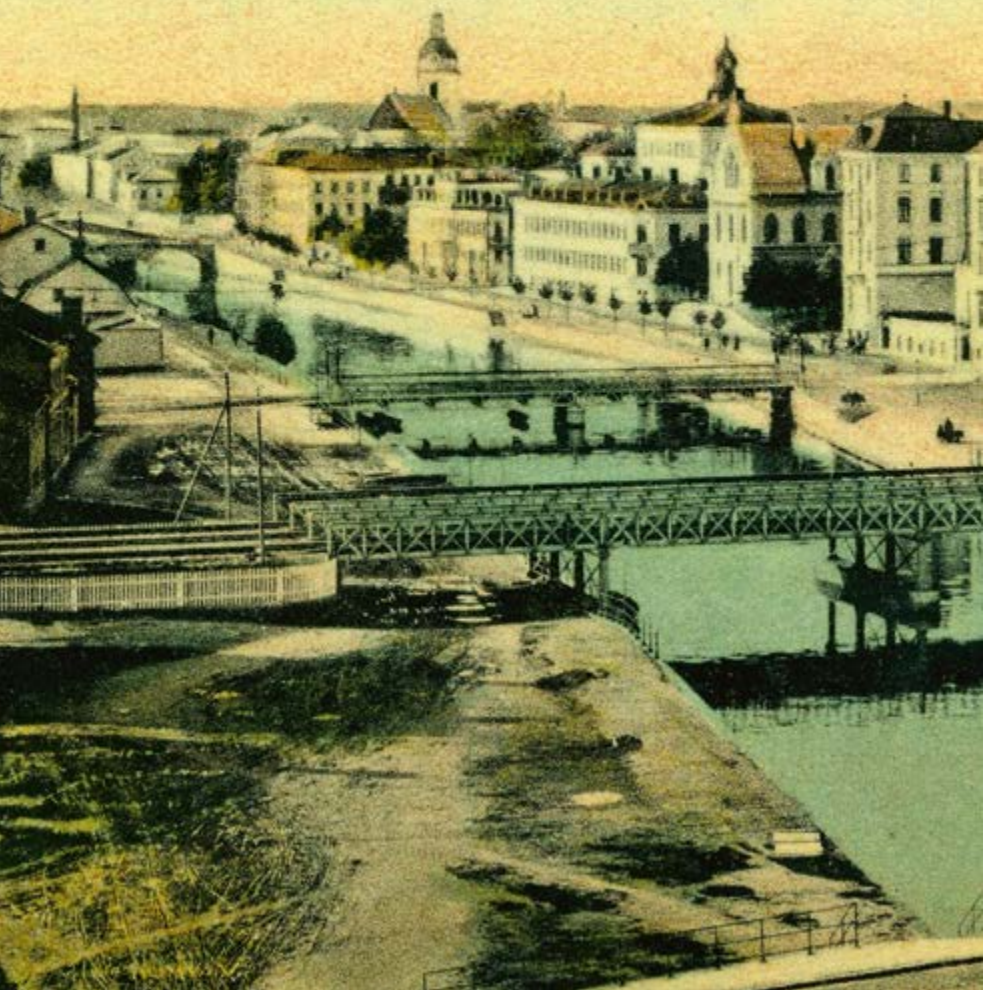

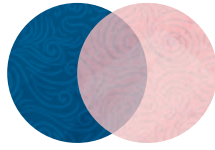
I din hand håller du en promenadbroschyr som är framtagen inom projektet *Kulturstaden Gävle*. Målet med projektet är att lyfta och synliggöra Gävle som kulturstad. Denna broschyr som uppmärksammar vårt vackra årum är ett första initiativ. I projektet samverkar Kulturavdelningen, Gävle kommun, Länsmuseet Gävleborg, Sveriges Fängelsemuseum, Visit Gävle och Gävle Citysamverkan.

Vi önskar er en trevlig promenad!

Strandgatan,
vy över Gavleån.
Cirka 1920.

VÄLKOMMEN TILL ÅRUMMET I GÄVLE

Utan Gävleån inget Gävle. Där det en gång for båtar och var en livlig hamn ligger nu flera palatsliknande byggnader på rad. Längs med årummet finns två museer, en konsthall, ett konsert-
hus och om ett par år är även ett alldeles nytt kulturhus *Agnes*.

Många byggnader är arkitektoniska pärlor och själva årummet är ett park- och promenadområde med rötter från 1800-talet. Läns museet Gävleborg har en av landets finaste samlingar av svensk konst från 1600-talet och fram till idag. Museet har även en stor kulturhistorisk samling. Sveriges Fängelsemuseum är unikt i sitt slag med berättelser som både upprör och berör, belä-
get i landets bäst bevarade cellfångelse och ett slottshäkte från år 1732. Alldeles intill hittar vi dessutom Norrlands enda slott och slottspark.

Gävle Konserthus blå rotunda är välkänd i Sveriges musikliv och på Gävle Konstcentrum erbjuds vassa utställningar. Dessa platser ligger dessutom på kort avstånd till en av Sveriges största stadsparker Boulognerskogen, som har ett fantastiskt bestånd av träd bärande på stadens historia. I nära anslutning till Gävles årum och dess kulturarv finns en pulserande stadskärna, kaféer med charm, restauranger med hög svansföring och ett chocolate-
rie som säljer Gävlebocken i choklad.

Kartplatser

- 1 Sjömanskyrkan ..... sid 8
- 2 Gamla Grand ..... sid 9
- 3 Frimurarhuset ..... sid 10
- 4 Gävle Rådhus ..... sid 11
- 5 Berggrenska Gården ..... sid 12
- 6 Heliga Trefaldighet ..... sid 13
- 7 Stadsträdgården ..... sid 14
- 8 Silvanum ..... sid 15
- 9 Strömvallen ..... sid 16
- 10 Gävle Konserthus ..... sid 17
- 11 Gammelbron ..... sid 18
- 12 Gamla Cellfängelset ..... sid 20
- 13 Gävle Slott ..... sid 22
- 14 Agnes Kulturhus ..... sid 23
- 15 Gamla Gefle ..... sid 24
- 16 Läns museet Gävleborg ..... sid 25
- 17 Gasklockorna ..... sid 26

Parti av Gavleån

Efter vykort stämplat 24 augusti
1943. Fotograf okänd. Ur Gävle
Kommunarkivs bildarkiv.

SJÖMANSKYRKAN

Arkitekt: Erik Alfred Hedin

Alldeles vid järnvägsstationen ligger Sjömanskyrkan, som ett minne av den tid då Gävle var en av Sveriges största sjöfartsstäder och hamnen nådde ända fram till staden. Fartyg kom och gick till fjärran länder och de gästande sjömännen var många. Sjömanskyrkan invigdes 1891 av Gefle Evangelisk-Lutherska missionsförsamlingen. Den byggdes i anslutning till hamnen för att bjuda in gästande sjömän till en kristen gemenskap och ritades av stadsarkitekt Erik Alfred Hedin i dåtidens modestil nygotik.

Idag kallas Sjömanskyrkan för *Musikhuset* och inredningen är sedan länge omgjord för mer profana verksamheter. I byggnaden finns idag bland annat studiecirkelverksamhet, replokaler och musikscen. På nedre plan drivs ett trivsamt kafé, öppet för allmänheten.

-
1. Musikhuset idag. 2. Okänd man vid Sjömanskyrkan. Fotograf okänd, utan år.
  3. Centralplan, där Sjömanskyrkan ligger, 1954.

GAMLA GRAND

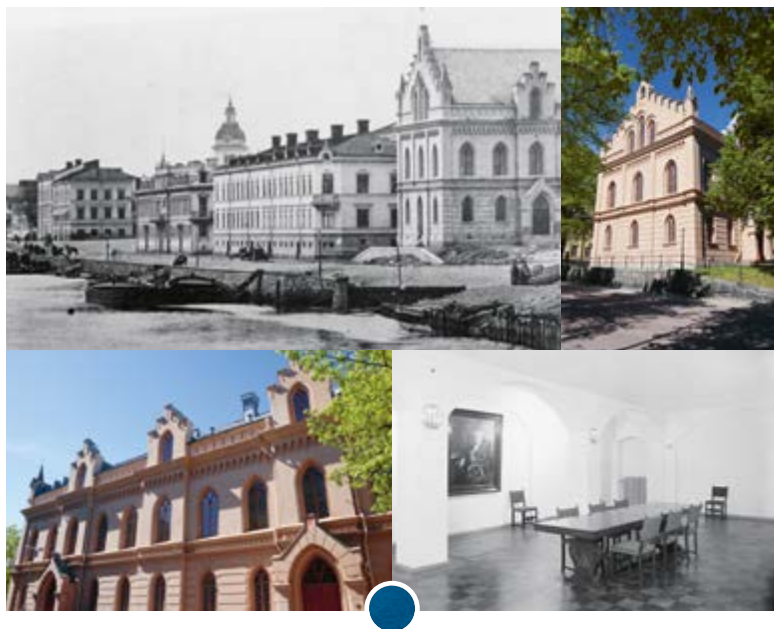
Arkitekt: Ture Stenberg

Grand Hotel stod färdigt till Geffleutställningen som var sommarens stora event 1901. De nya hotellrummen var välkomna då utställningen lockade 125 000 besökare. Gävle hade länge behövt ett rymligt och modernt hotell och med Grand Hotels 60 rum och sviter, matsal, festvåning och musik-kafé möttes efterfrågan. Byggnaden uppfördes i jugendstil och arkitekten Ture Stenberg prisades för sin konstnärlighet. Grand Hotel stängde 1941 och blev Gamla Grand i folkmun. Som kuriosa kan nämnas att Duro tapetfabrik har tagit fram en jugendtapet med namnet *Gamla Grand*, vars förlaga är en tapet från hotellets storhetstid.

Efter många år med andra verksamheter i byggnaden – som kulturskola, ungdomsmottagning och kontor – har hotellverksamheten idag återuppstått genom Elite Hotels.

---

1. 1910-tal. Grand Hotel och centralbron vid Gavleån (invigd 1901). 2. Grand Hotel idag. 3. Foajé och lobby 1947.

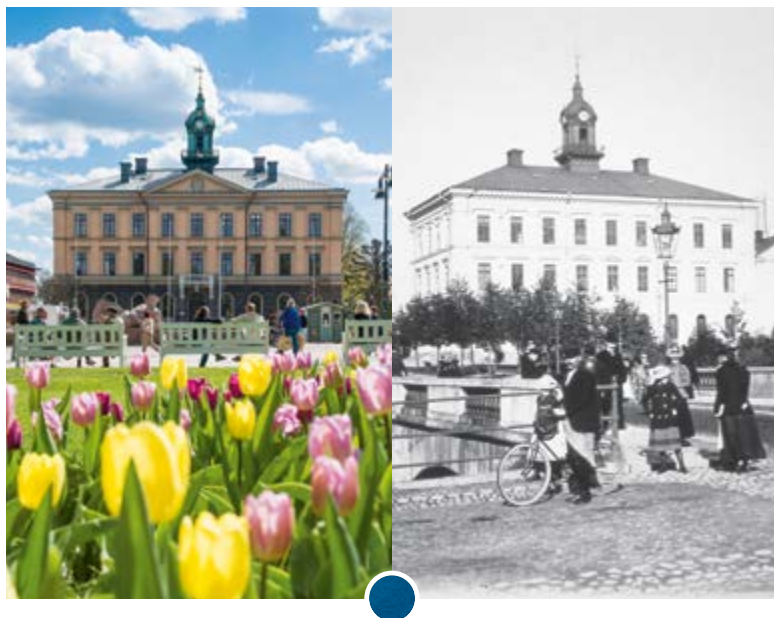
FRIMURARHUSET

Arkitekt: Johan Fredrik Åbom

Med sin höga trappstegsgavel mot ån drar Frimurarhuset blickarna till sig. Det är som att byggnadens fasad vill berätta om frimurarordens medeltida ursprung med sin nygotik. På tomten låg tidigare Gävle gymnasium som brann ner i den stora stadsbranden 1869. Frimurarlogen Polstjernen – som miste sitt dåvarande hus i samma brand – köpte tomten och anlät Stockholmsarkitekten Johan Fredrik Åbom för att rita ett nytt hus med tillhörande inredning. Den lilla park som hörde till byggnaden är numera parkering.

Frimurarlogen Polstjernen äger fortfarande huset, som byggdes 1871. Både fasaden och mycket av inredningen är bevarad från den tiden. Frimurarhuset är endast öppet för medlemmar av Frimurarorden, men ibland hålls visningar för allmänheten.

-
1. 1870-tal. Vy längs Gävleån utmed Norra Strandgatan. **2-3.** Frimurarhuset idag.
  4. Frimurarloge 1930.

GÄVLE RÅDHUS

Arkitekter: Carl Fredrik Adelcrantz & Fredrik Gustaf August Dahl

Idag ligger rådhuset vänt bort från Gavleån, men så har det inte alltid varit. Det första rådhuset som troligtvis byggdes i slutet av 1500-talet låg en liten bit längre bort, med frontsidan och torget vänt mot ån. Det är oklart hur torget såg ut, men där stod den stora stadsvågen och det fanns en brygga vid ån där skeppen kunde lägga till. Inne i byggnaden fanns rådhusrätten och framför rådhusporten bestraffades dömda personer för att avskräcka andra från att begå brott. Adelcrantz rådhus från det sena 1700-talet förstördes nästan helt och hållet i den stora stadsbranden 1869. Det nuvarande rådhuset uppfördes direkt efter branden och vilar på den eldhärjade byggnadens murar.

Mellan rådhuset och Gavleån finns idag Kung Kristoffers park, till minne av den kung som gav Gävle sina stadsprivilegier år 1446.

---

1. Rådhuset och Rådhusorget idag. 2. Rådhuset i bakgrunden, 1900-tal.

BERGGRENSKA GÅRDEN

Arkitekt: Stadsbyggmästaren C.A. Wahrberg

Redaren och köpmannen Anders Berggren var med sina sex handelsfartyg en av de mest välbärgade i Gävle, då han 1816 lät uppföra sin nya köpmansgård. Arkitekten var stadsbyggmästaren C.A. Wahrberg och stilen nyklassicistisk. Gården omsluter ett helt kvarter och här fanns förutom familjens privatbostad även affärslokaler, övernattningsrum för resande handelsmän och bönder, samt stall. Efter den stora stadsbranden 1869 stod Berggrenska gården ensam kvar på norra sidan ån.

Besök gärna den charmiga innergården, som idag är öppen för allmänheten i och med att flera företag bedriver sina verksamheter där. Porten finner du på norra sidan av gården.

---

1. Berggrenska gården mot Gavleån, år okänt. 2. Berggrenska gården idag, mot Kyrkogatan. 3. Gården i sin helhet idag.

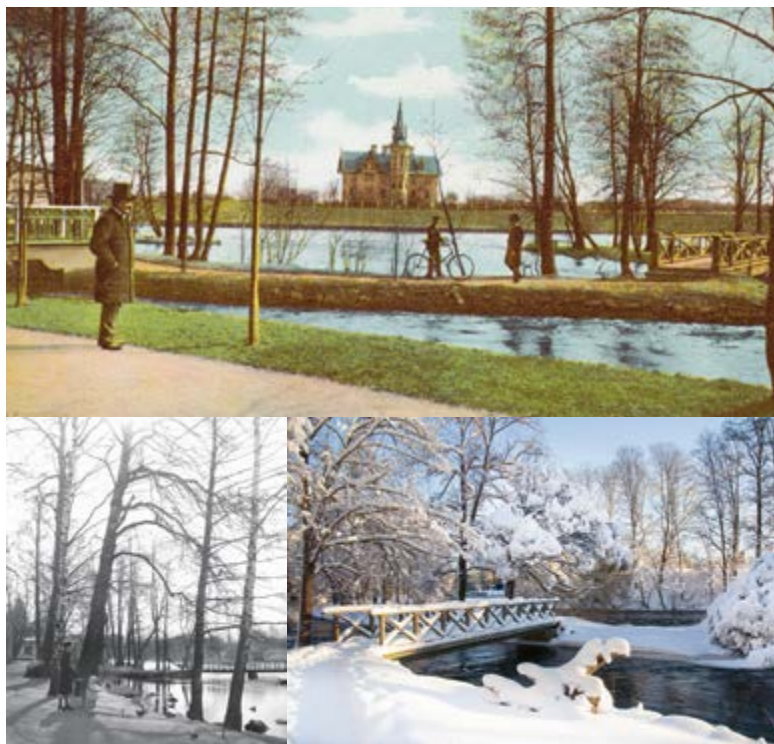

HELIGA TREFALDIGHET

Kyrkan invigdes 1654 efter en lång byggprocess. Den äldre medeltida kyrkan hade brunnit ner. När den nya skulle byggas visade det sig att markförhållandena var dåliga och väggarna fick muras om flera gånger. Tornet fick man vänta med ända till slutet av 1700-talet. Idag står kyrkan stabilt, men tittar man noga syns det att tornet lutar lite. I vapenhuset står en runsten från 1000-talet till minne av Egil som stupade under ett krigståg i Tavastland (Finland).

1-2. Heliga Trefaldighet idag. 3. Invigning efter renoveringen 1936-1938, 27 mars 1938.

STADSTRÄDGÅRDEN

I närheten av där Carl Milles skulpturgrupp *Fem musicerande genier* står idag anlade Gävle stad på 1840-talet en liten rokokoträdgård. Den lilla parken med sina klippta häckar växte sig snabbt större. Promenadvägar leddes ner till holmarna i ån, som förbands med små träbroar och vidare till begravningsplatsen. På 1860-talet fick parken namnet Stadsträdgården och då lades även det område som kom att kallas Boulognerskogen till.

Idag är Stadsträdgården och Boulognerskogen ett av stadens mest populära fritids- och strövområden.

-
1. Stadsträdgården, vy mot Rettigska barnhemmet. Årtal okänt.
  2. Stadsträdgården 1950.
  3. Stadsträdgården i vinterskrud idag.

SILVANUM

Arkitekter: Stadsarkitekt Sven Wranér & Erik Herlöv

En gång var det en stor turistattraktion, skogsmuseet Silvanum som stod färdigt år 1961. Ca 60 000 personer besökte årligen utställningarna som berättade om geologi, skogsbruk och skogshistoria. Silvanum betyder skog på latin och med sin fasad av träspån, murar av slaggsten och framsidans trækubbsplan, så känns skogen nära även nu för tiden. Träden utanför speglar sig fortfarande i de stora glaspartierna, som utgör byggnadens fönster.

Skogsmuseet lades ner 2002 och istället för skog innehåller byggnaden idag kultur och konst. Gävle Konstcentrum visar samtidskonst i utställningslokalerna och där finns även en treårig konstskola. Gå gärna in och njut av både arkitekturen och konsten!

---

1. Silvanum idag. 2-3. Invigning, 1 juni 1961. 4. Skogsmuseet Silvanum, 1961.

STRÖMVALLEN

Arkitekt: Erik Vestergren

Strömvallens idrottsplats invigdes 1923. Arkitekten Erik Vestergren hade hämtat inspiration från Stockholms stadion när han ritade läktaren i typisk 1920-talsklassicism. Läktarens gatusida är som en mur, med fönster och breda portaler som betonar horisontaliteten. Störst uppmärksamhet har Strömavallen fått inom friidrotten under början av 1940-talet, då arenan var medel- och långdistanslöparen Gunder Häggs hemmaarena. Gunder Hägg stod också modell till skulpturen *Löparen* vid den ena entrén - spritt språngande naken rusar han fram på Kungsbäcksvägen.

Från 1984 används Strömavallen som en renodlad fotbollsanläggning.

-
1. Strömavallen idag.
  2. Augustispelen, Gunder Hägg instruerar, 3 augusti 1953.
  3. Fotbollsmatch 1930.

GÄVLE KONSERTHUS

Arkitekter: Bo Karlberg, Lund & Valentin arkitekter

Gävle Symfoniorkester, som grundades 1912, var länge utan hemvist och konsertsal. Redan på 1930-talet började diskussionerna ta fart om ett konserthus i Gävle. Det tog över 60 år innan det förverkligades 1998.

Gävle konserthus ligger precis där Gavleån är som vackrast. Titta på byggnaden från Gavleåns motsatta strand. Och tvärtom - betrakta gärna ån inifrån konserthusets inglasade foajé. Byggnaden och det strömmande vattnet hör ihop. På 1800-talet låg Rettigska barnhemmet på platsen, granne med stadens vattenledningsverk som man idag kan se spår av. På 1950-talet byggdes här ett badhus med namnet Strömbadet, en plats som många äldre Gävlebor minns med nostalgi.

---

1 & 3. Konserthuset idag, sett från Stadsträdgården. 2. Strömbadet 1961.

11

GAMMELBRON

Platsen runt Gammelbron har varit strategiskt betydelsefull åtminstone sedan tiden då Gävle blev stad 1446. Före 1580 var Gammelbron det enda broläget i staden och därmed en viktig knutpunkt som band samman Gävles norra och södra delar. Bron korsar ån vid det äldsta vadstället och här passerade landsvägen från Stockholm upp mot det norrländska kustlandet. Den nuvarande bron är uppförd efter stadsbranden 1869.

---

1. Vy från Gammelbron idag, över Gavleån västerut. 2. Gammelbron 1925, till vänster Heliga Trefaldighetskyrkan och till höger Porterbryggeri AB. 3. Bron idag.

GAMLA CELLFÄNGELET

Arkitekt: Carl Fredrik Hjelm

Alldeles bredvid Gävle slott finner vi ett av Sveriges första cellfängelser, uppfört där slottets trädgårdar en gång låg. Cellfängelset byggdes i samband med att det på 1840-talet infördes ett nytt straffsystem med isolering i cell istället för offentliga skam- och kroppsstraff. Under ständig övervakning och enskildhet skulle nu de dömda begrunda sina brott och med hjälp av kristendom bli bättre människor. Med detta nya system trodde man att kriminaliteten skulle vara utrotad inom 100 år. Cellfängelset stod färdigbyggt 1847 och hit kom människor från hela Gävleborgs län för att sitta av sitt straff eller vänta in fängstransport vidare ut i landet. 1893 skedde Norrlands sista avrättning på fångelsegården, då skarprättare Dalman högg huvudet av Alftamördaren Per Johan Pettersson.

De sista 30 åren såg verksamheten helt annorlunda ut. Många är de Gävlebor som minns luciafiranden och fotbollscuper på fångelsegården och hur de vinkade till de intagna som satt och rökte i fönstren. 1986 stängde fångelset, som då hette Kriminalvårdsanstalten Gävle, och verksamheten flyttade till en modern anstalt utanför staden.

Idag är byggnaden landets bäst bevarade cellfängelse och inuti finns bland annat Sveriges Fängelsemuseum, som berättar dess historia. Gå gärna in på gården om portarna står öppna, men se till att du inte råkar bli inlåst!

---

1 & 4. Sveriges Fängelsemuseum idag. 2. Firande av Gustaf Adolfsdag på fångelset, 6 november 1941. 3. Vy från Trefaldighets kyrkan mot söder. År 1872.

DETTA JERNGALLER I FORM AF PORTENS KÖNGL. SLOTTSBORGÅRDEN I GEFLE, HAR VA DETTA
LÄNS HÄRRAR BRUKS PATRONER SJÄNKT OCH FÖRÄRT AF IDEL GENRÛSITET TILL SLOTTETS
DENNE STADS PRYDNAD, SAMT ANMODAT MIG FRÛHERRE FREDR. SPARRÛ DÄVARANDE LÄNS
LANDSHÛFVARE DETSAMMA UPPSÄTTA OCH FÖREÄRDIGA LÄTA SOM SKEDDE DEN 29 AUG. 1761. ~

GÄVLE SLOTT

Arkitekter: Willem Boy & Carl Hårleman

Bakom omgivande staket och grindar finns Gävle slott med sin trädgård, två flyglar och slottshäkte. Borggården är öppen för allmänheten, så gå gärna in och upplev miljön! Gävle slott fick sitt nuvarande utseende 1754, då det återuppbyggdes efter en brand år 1727. Slottsarkitekt var Carl Hårleman, arkitekten på modet under rokokons era. Lagg märke till grindarna med sina förgyllda dekorationer från år 1761.

Redan på 1400-talet stod en kungsgård här, för kungens fogde. Som kungens förlängda arm skulle han driva in skatterna till kronan och övervaka rättssystemet. Vasakungen Johan III – som var förtjust i att bygga slott – beslutade på 1580-talet att ett slott skulle ersätta kungsgården och anlätade bland annat renässanskonstnären Willem Boy för uppdraget. När slottet stod klart 1593 hade det fyra hörntorn, ett större mittorn och en slottskyrka med kor som stack ut ur den i övrigt fyrkantiga byggnaden. Ett pampigt Vasaslott som helt ändrade stadens siluett!

På sydvästra delen av gården finns Gävleborgs läns slottshäkte, där vi idag hittar en del av Sveriges Fängelsemuseum. Här satt människor fängslade i väntan på offentlig bestraffning, under den tid då vi hade skam- och kroppsstraff i Sverige. Byggnaden står på äldre grund och har källarvalv från mitten av 1500-talet. Dessa underjordiska valv började användas som fånghålor i början av 1600-talet, och då byggdes det första fånghuset på platsen. Byggnaden användes som häkte fram till mitten av 1800-talet och på 1910-talet byggdes den om till direktörsbostad.

Sedan 1660-talet har landshövdingen för Gävleborgs län haft sitt residens i Gävle slott.

1-2. Gävle Slott idag. 3. Kung Gustav VI Adolf på besök i Gävle i början av 1950-talet. 4. Grindarna vid Gävle Slott, med förgyllda dekorationer från 1761.

AGNES KULTURHUS

Under uppförande 2022-24. Arkitekt: Nyréns Arkitektkontor

Här vid Slottstorget och ån låg tidigare Stadsbiblioteket och det så kallade Böndernas hus, som även huserat delar av Stadsbibliotekets verksamhet. Nu byggs här Gävles nya mötesplats som kommer innehålla nytt stadsbibliotek med studierum, hörsal och kreativa ytor, turistcenter, Konsument Gästrikland, Gävle Konstcentrum med ateljé, samt Bio 7:an. Det kommer också att finnas en kombinerad restaurang/kafé i huset. Byggnaden får en rundad form där fasaden har flera glasade partier och de täckta delarna får en sandgul färg. På den sida som vetter mot Gamla Gefle inreds en terrass med möjlighet att sitta ute.

Kulturhuset har fått sitt namn efter Agnes von Krusenstjerna som bodde i Gävle under en del av sitt liv och som skildrat staden i flera av sina romaner. För mer info se: www.gavle.se

---

1. Nyréns Arkitektkontor har ritat den nya byggnaden med modern utformning i form, färg och material som ska smälta väl in i omgivningen. Här är en av visionsbilderna av Agnes Kulturhus, mot Norra Rådmanngatan och Slottstorget.

GAMLA GEFLE

Gävle har drabbats av både katastrofala bränder under tidigare sekler och omfattande rivningar på 1950- och 1960-talen. Gamla Gefle är en till stora delar bevarad stadsdel med rötter tillbaka till 1600-talet. Stadsdelen räddades från rivning tack vare Gävlebornas protester. Idag ser allting väldigt pittoreskt ut, men tidigare var husen oisolerade, fuktiga och tätbefolkade. I de här kvarteren bodde många som arbetade i hamnen, inom industrin, fiskare och skeppare. På Nedre Bergsgatan 28 ligger Joe Hill-gården. Joe Hill emigrerade som ung till USA, där han blev känd som fackföreningsaktivist, diktare och sångare.

Från slutet av 1960-talet, hyrde Gävle kommun ut flera hus till konstnärer och konsthantverkare. Det här var Gävles konstnärskvarter och kvar finns Johnny Mattson-gården på Rettigsgatan 6, där träkonstnärens verkstad finns bevarad. Idag ägs nästan alla hus av privatpersoner.

---

1. Övre Bergsgatan mot öster. Dåvarande landstingshuset i fonden. Före kullerstensbeläggningen kring 1960. 2. Gamla Gefle 50-tal. 3. Gamla Gefle idag.

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Arkitekt: Stadsarkitekt Sven Wranér

Museet liknar väldigt mycket ett palats – och det var också tanken. Donatorn, Antonie Rettig, testamenterade en stor summa till Gävle stad för att ett museum skulle kunna uppföras. Hennes syster bodde i det så kallade Plessenska palatset i Köpenhamn och hon ville att Gävle museum, som det först hette, skulle likna denna byggnad. Museet slog upp dörrarna 1940, mitt under ett brinnande krig. Till en början var det främst ett konstmuseum, men idag innehåller museet samlingar och berättelser från hela Gävleborg. Samlingen av svensk konst är en av de främsta i landet.

-
1. Vy över Länsmuseet Gävleborg och Gävleån idag. 2. Reliefen *Snöfrid* monteras på plats. Bild tagen i samband med arbetet att uppföra Gävle Museum åren 1938–40. 3. Gävle museum 1942.

GASKLOCKORNA

Arkitekt: Ferdinand Boberg

I oktober 1966 levererades den sista gasen från Gasklockorna. Därefter användes området för skrothantering, produktionsutrustningen togs bort och några av byggnaderna revs. Allt föll i glömska ända tills Folkteatern återupptäckte området i mitten av 1980-talet. Upprustningen och omvandlingen av området från traditionell industri till upplevelseindustri började.

Gefle Gasverk uppfördes 1893 efter ritningar av Ferdinand Boberg som var en av dåtidens mest framstående arkitekter. De påkostade byggnaderna visade anläggningens betydelse för stadens utveckling. Gasklockorna – så har Gävleborna alltid kallat området – har blivit en plats för alla och en symbol för hela staden.

På vägen ut mot Gasklockorna står statyerna *Minerva* och *Najad*. Deras tysta samspel vid årummet skapar en plats för reflektion och eftertanke. Konstnär: Peter Mandle. Donationer från GDJ-fonden 1994 och 1998.

---

1. Flygfoto över Gasklockorna 1937. 2. Gefle Gasverk 1968. 3. Gasklockorna idag, numer en upplevelseplats för konserter, konferenser, filmvisningar med mera.

Några betydelsefulla arkitekter

Johan Fredrik Åbom
1817-1900
Frimurarhuset

Johan Fredrik Åbom var en uppskattad arkitekt som hade uppdrag i hela landet. Han ritade allt från hyreshus och kyrkor till nöjespalats som Berns salonger och Södra teatern i Stockholm. Han var även frimurare och ritade flera frimurarhus.

Carl Hårleman
1700-1753
Gävle Slott

Carl Hårleman var arkitekten på modet på sin tid, och anlätades för både slottsbyggen, trädgårdar och inredningar. Han införde rokokon i Sverige, en stil som han mött under sina studieresor i Frankrike. Han är mest känd för att ha färdigställt Stockholms slott.

Carl Fredrik Hjelm
1793-1858
Gamla cellfängelset

När cellfängelseystemet infördes i Sverige 1841, fick Carl Fredrik Hjelm uppdraget att göra förslag för de nya fängelsebyggnaderna. I arbetet tog han hjälp av arkitekten Johan Fredrik Åbom. Två huvudtyper av cellfängelser utformades, som sedan uppfördes i landets alla residensstäder.

Erik Vestergren
1885–1968
Strömvallen

Erik Vestergren föddes i Gävle och var verksam här som arkitekt under åren 1914–1927. Förutom Strömvallen ritade han även flera privata villor i Villastaden i Gävle. Han var även verksam i Stockholm, där han utförde arbeten åt bland annat Stockholms spårvägar, exempelvis Söderhallen.

Sven Wranér
1894–1965
Silvanum

Sven Wranér var stadsarkitekt i Gävle 1933–1959. Under dessa år ritade han ett flertal byggnader i staden, bland annat Länsmuseet Gävleborg och Silvanum. Till sin hjälp vid utformningen av Silvanum tog han den danska arkitekten och professorn i industridesign Erik Herløw.

Ferdinand Boberg
1860–1946
Gasklockorna

Ferdinand Boberg anses vara en av Sveriges främsta arkitekter. Han var oerhört produktiv och ritade allt från elektricitets- och gasverk till större privatvillor och kyrkor. Förutom gasklockorna har han även ritat Gävle brandstation 1891, vilket var hans första större uppdrag som arkitekt.

Sjömanskyrkan

1. Gävle kommun. Fotograf: Daniel Bernstål. 2. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Okänd. 3. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Bertel Larsson.

Gamla Grand

1. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL000169. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB. 2. Gävle kommun. Fotograf: Veronica Thuresson. 3. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL015850-1. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB.

Frimurarhuset

1. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.C313. Fotograf: Okänd. 2-3. Läns museet Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund. 4. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL001566. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB.

Gävle Rådhus

1. Gävle kommun. Fotograf: Daniel Bernstål. 2. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Okänd.

Heliga Trefaldighet

1. Läns museet Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund. 2. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL012918-9. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB.

Stadsträdgården

1. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.U09321. Fotograf: Okänd. 2. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Torsten Röstlund. 3. Gävle kommun. Fotograf: Veronica Thuresson.

Silvanum

1. Läns museet Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund. 2-3. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.PWH02773-12 och ID: XLM.PWH02773-16. Fotograf: PW Häger. 4. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.TR0171. Fotograf: Torsten Röstlund.

StrömvalLEN

1. Läns museet Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund. 2. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL009999-1. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB. 3. Läns museet Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.GR0122-1. Fotograf: Gustaf Wilh Reimers.

Gävle Konserthus

1. Gävle kommun. Fotograf: Albin Bogren. 2. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.TR0227. Fotograf: Torsten Röstlund. 3. Gävle kommun. Fotograf: Veronica Thuresson.

Gammelbron

1. Gävle kommun. Fotograf: Daniel Bernstål. 2. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL001068. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB. 3. Länsmuseum Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund.

Gamla cellfängelset

1. Gävle kommun. Fotograf: Veronica Thuresson. 2. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL004645. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB. 3. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: O E Renner. 4. Länsmuseum Gävleborg. Fotograf: Lasse Brink.

Gävle slott

1. Gävle kommun. Fotograf: Daniel Bernstål. 2 & 4. Länsmuseum Gävleborg. Fotograf: Lasse Brink. 3. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL015280-60. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB.

Agnes Kulturhus

1. Nyréns Arkitektkontor.

Gamla Gefle

1. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.TR0420. Fotograf: Torsten Röstlund. 2. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.CL004211. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB. 3. Länsmuseum Gävleborg. Fotograf: Jonas Westlund.

Länsmuseum Gävleborg

1. Gävle kommun. Fotograf: Daniel Bernstål. 2. Länsmuseum Gävleborg, Digitalt museum ID: XLM.A27. Fotograf: Okänd. 3. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Carl Larssons Fotografiska Ateljé AB.

Gasklockorna

1. Järnvägmuseet, Digitalt museum ID: JvmKCAC14621. Fotograf: Aero Material AB. 2. Ur Gävle Kommunarkivs bildarkiv. Fotograf: Anders Attermark. 3. Gävle kommun. Fotograf: Veronica Thuresson.

Omslagsfoto: Järnvägmuseet, Digitalt museum ID: JvmKCAA00727. Fotograf: Okänd.

Grafisk form och produktion: Gävle kommun, 2022.

Illustrationer: Gustaf Lord.

Fotografier: se förteckning på sid.29-30.

Tryck: Gävle Offset AB.

Andra upplagan: 5.000 ex.

